

А. П. ЗАБОЛОТНА, І. А. ЯКИМЕНКО

*Одеський національний університет,
кафедра ботаніки, студенти 4 курсу
Науковий керівник - к.б.н., доц. О. М. Ружицька*

**ОЦІНКА КОМПОНЕНТІВ ПРОДУКТИВНОСТІ
РОСЛИН ДЕЯКИХ ГЕКСАПЛОЇДНИХ ВИДІВ
ПШЕНИЦІ З УРОЖАЮ 2010 РОКУ**

Однією із самих складних проблем селекції основної зернової культури в Україні - озимої м'якої пшениці - є сполучення в одному сорті високого потенціалу урожайності, стійкості до комплексу біотичних і абіотичних чинників з поліпшеними технологічними властивостями зерна й муки. Використання диких родичів пшениці, які володіють широким потенціалом господарсько-цінних ознак, сприяє рішенню цієї проблеми. Як відомо, продуктивність пшениці скла-

дається із декількох величин, які складають елементи структури врожаю. Кожний із показників структури врожаю є результатом взаємодії генетичних факторів та агроекологічних умов.

Метою даного дослідження було визначення основних компонентів продуктивності рослин деяких гексаплоїдних видів р. *Triticum* (*T. spelta duhamelianum*, *T. macha*, *T. sphaerococcum*, а також двох сортів *T. aestivum* L. - Селянка та Куяльник) та порівняльна оцінка показників продуктивності даних генотипів в метеорологічних умовах вирощування 2009/2010 року. Оцінку продуктивності рослин проводили за допомогою структурного аналізу. Усі визначення проводили після досягнення рослинами фази повної стиглості. Після збору і доведення до повітряно-сухого стану у рослин кожного виду (сорту) вимірювали наступні показники: кількість зерен у колосі, маса зерна з колоса, маса 1000 зерен, кількість продуктивних стебел та інші. Потім були зроблені розрахунки співвідношень та взаємозв'язків певних показників у кожного генотипу та проведений порівняльний аналіз отриманих результатів між генотипами.

Як відомо, середня продуктивність колосу складається із 2 величин - маси 1000 зерен та числа зерен в колосі. В результаті проведеного нами аналізу було виявлено, що найменший показник маси 1000 зерен (32,00 та 34,00 г) був властивий насінню с. Селянка *T. aestivum* та *T. sphaerococcum*. Рослини видів *T. spelta duhamelianum*, *T. macha* та с. Куяльник мали більшу масу 1000 зерен (38,35-39,25 г.) та істотно не відрізнялись між собою.

Найменшу кількість зерен у колосі (27 шт.) формували рослини виду *T. spelta duhamelianum*, тоді як *T. macha* та *T. sphaerococcum* мали по 48 зерен у колосі, а найбільшою кількістю зерен (51 та 56 шт.) відзначались культурні сорти пшениці. Визначення середньої маси зерна з колосу показало, що у порядку збільшення даного показника досліджувані генотипи можна розташувати в наступний ряд: *T. spelta duhamelianum* < *T. aestivum* с. Селянка < *T. sphaerococcum* < *T. macha* < *T. aestivum* с. Куяльник. Такий же порядок розташування даних генотипів виявився і за кількістю продуктивних стебел, які формували рослини. А як відомо, маса зерна з колосу та кількість продуктивних стебел складають загальну продуктивність рослини.

Отже, отримані дані свідчать, що за однакових умов вирощування, загальна продуктивність рослин відрізнялась як між окреми-

ми видами так і сортами пшениці. Відмінності продуктивності рослин зазначених генотипів були зумовлені не одним, а декількома елементами структури урожаю. Найменшою продуктивністю серед усіх досліджених генотипів відрізнялись рослини *T. spelta duhamelianum* в зв'язку з найменшою озерненістю колосу та кількістю продуктивних стебел серед інших генотипів. У рослин видів *T. macha* та *T. sphaerococcum* виявлені достатньо високі показники продуктивності за всіма визначеними елементами структури урожаю.

*Рекомендована до друку на засіданні кафедри ботаніки,
протокол № 3 от 3.11.2010 р.*